वासुकि पु० वसुना शिरस्यस्त्रेन कायति कै-क स एव रज । १सर्पराजे "भगिनी वासुकेस्तवा" मनसास्तोत्रम् ।

वासुदेव पु० वसुदेवस्यापत्यम् अण् । १विष्णौ अमरः ।

अन्यापि तत्र मनिरुक्तिः विष्णुपु० दर्शिता यथा "सर्वत्रासौ समस्तं च वसत्यत्रेति वै ततः । ततः स वासुदेवेति विद्वद्भिः परिपठ्यते" । विष्णुध० भाष्ये तु द्विधा पठितयोः वासुदेवशब्दयोर्द्विधा व्युत्पत्तिर्दर्शिता तत्र प्रथमं वसुदेवापत्यरूपार्थेका द्वितीया यथा "वसति वासं गच्छति वा वासुः दीव्यति क्रीडति जिगीषते व्यवहरति द्योतते स्तूयते सुसूक्ष्मैर्वा गच्छतीति वा देवः । वासुश्चासौ देवश्च वासुदेवः । 'छादयाम जगदिदं भूत्वा (माटदा) सूर्य इवांशुभिः । सर्वभूताधिवासश्च वासुदेवस्ततः स्मृतः" "वसनात् सर्वभूतानां वासुत्वाद् देवयोनितः । वासुदेवस्ततो ज्ञेयो योगिभिस्तत्त्वदर्शिभिः" भा० उ० । स च चतुर्व्यूहस्य नारायणाख्यस्य परमात्मनः अवभेदः इति वैष्णवागमस्तत्रे

"एकांशेन जगत् कृत्स्नं व्याप्य नारायणः स्थितः । चतुर्द्धाव्यूहितो व्यापी सगुणो निर्गुणोऽपि वा । एकाभगवतोमूर्तिस्तीनरूपा शिवाऽमला । वासुदेवाभिधाना सा गुणातीता सुनिष्कला । द्वितीया कालसंज्ञान्या तामसी शेषसंज्ञिता (सङ्कर्षणाख्य)। निष्कलि सकलांशाना वैष्णवी परमा तनः । सत्त्वादिका तृतीयाऽन्या प्रद्युम्नेति च संज्ञिता । जगत् व्याप्यते सर्वं सा विष्णुप्रकृतिर्मता । चतुर्थी वासुदेवस्य मूर्तिर्मोक्षो समर्चिता । राजसी चानिरुद्धाख्या प्रद्युम्नो सृष्टिकारिका । सः सृष्टिमखिलं कृत्वा प्रद्युम्नेन सह प्रभुः । नारायणाख्यो ब्रह्माणो प्रजासर्गकरो हि सः । या सा नारायणतनुः प्रद्युम्नाख्या सुनीश्वराः ! । तया संमोहयेदिदं सदेवासुरमानुषम् । सैव सर्वजगत् सृष्टे शक्तिः परिकीर्तिता । वासुदेवो सनन्नात्मा केवलो निर्गुणो हरिः । प्रधानं पुरुषः कालस्तद्वद् त्वमनुत्तमम् । वासुदेवात्मकं निखिलमेतत् विज्ञानमुच्यते" कूर्मपु० ४८ अ० ।

वासुदेवप्रियङ्करी स्त्री ६त० । १मतायर्याम्, राजनि० ।

वासुरा स्त्री वस-उरन् । १स्त्रीजाते २करिण्यां ३रात्रौ ४भूमौ च हेमच० ।

वासू स्त्री वस-ऊ । नाड्योर्द्वाराद्वारायाम् स्त्रियाम् अमरः ।

वास्तव न० वस्तुन एव अण् । सत्यभूते पदार्थे । [पदार्थे ।

वास्तविक त्रि० वस्तुनो निर्वृत्तम् ठक् । सतःसिद्धे सत्यभूते

वास्तव्य त्रि० वसति वस-तव्य त्रि० । वासकर्त्तरि, स्वावासयोग्ये स्थाने, स्ववसतौ च न० ।

वास्तु पु०न० वस-तुन् । आवसथयोग्यभूमौ अमरः । गृहवास्तु २६१२ पृ० उदाहृतम् । स्वार्थे क । स्वनामख्याते गन्धे राजनि० । तत्रार्थे न० भावप्र० ।

वास्तूक न० वास्तु स्वार्थे क पृषो० टीत्वः । (वेतुक) १शाके भावप्र० २चिल्लीशाके स्त्री गौरा० ङीष् राजनि० ।

"वास्तूकं वास्तुकं च स्यात् क्षारपत्रं शाकराट् । तदेव ठ ठकत् वल्लं रक्तं स्वादु गौडशाम्लकम् । प्रायशो वर्षमध्यं स्यात् वास्तु शाकमतः स्मृतम् । वास्तूकहितकं स्वादु क्षारं शाके कटूद्दितम् । दीपनं पाचनं रुच्यं लघु शुक्रबलप्रदम् । कटु मूत्रोदावर्तिकफमिष्टोपलवापहम्" भावप्र० । [त्रिषु २शाकयोग्ये च ।

वास्तेय त्रि० वस्तारदम् वस्त्रे हितं वा ढक् । १वस्त्रिहस्त्र-

वास्तोष्पति पु०६त० अनुक् समा० । १इन्द्रे, अमरः २वास्तुभूमिपतौ च । [देवे अमरः ।

वास्त्र पु० वस्त्रं वाहनं रथः अण् । १वस्त्रेण सम्यगाहते

वास्त्रेय पु० वास्त्राय हितं ढक् । नागकेशरे रत्नाः ।

वाह यत्ने भ्वा० आ० अक० सेट् अदित् चङि न हुस्वः । वाहते अवाहिष्ट ।

वाह पुंस्त्री० उह्यतेऽनेन अशो वा मयादिना वा वह-घञ् । १अश्वे "वाहो भारचतुष्टयम्" इत्यत्रे २परिमाणभेदे च अमरः । ३भुजे ४वायौ पु० ५वृषे च पक्षा० गन्धर्व स्त्रिया जातित्वे ङीष् । अमरः वाहरिपादयोऽप्यत्र ।

वाहद्विषत् पु० वाहाय द्वेष्टि द्विष-क्विप् ६त० । महिषे

वाहन न० वाहयति वह-णिच्-ल्यु । रथादौ याने । देवभेदे वाहनभेदो यथा "विष्णुब्रह्मशिवैर्देवैर्ध्रियते या जगन्मयी । सितप्रेतो महादेवो ब्रह्मा रोहितपङ्कजः । हरिर्हरिस्तु विज्ञेयो वाहनानि यथौजसः । स्वमूर्त्या वाहनत्वन्तु तेषां यस्मान्न युज्यते । तस्मान्मूर्त्यन्तरं कृत्वा वाहनत्वं मतास्तवः । यस्मिन् यस्मिन् महामाया प्रीयते सततं शिवा । तेन तेनैव रूपेण आसनाद्यभवन्तयः" कालिकापु० ५७अ० । देवदानवानां वाहनानि यथा । पुलस्त्य उवाच "शृणुष्व कथयिष्यामि सर्वेषामपि नारद ! । वाहनानि समासेन एकैकस्यानुपूर्वशः । देवदुन्दुभिनादोऽयं महाकायं महागजम् । श्वेतवर्णं महाशीर्षं देवराजस्य वाहनम् । राहोर्जातस्तमस्कायं भीमं जलचरं महोल्बणम् । पौलोमं नाम वाहनं